

Projekt

z dnia 21 marca 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY MAŁKINIA GÓRNA**

z dnia 2024 r.

w sprawie uchwalenia trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2024 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177), Rada Gminy Małkinia Górna uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2024-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2024 – 2026

I. Wstęp

Gminny program wspierania rodziny na lata 2024-2026 w Gminie Małkinia Górna opracowano w oparciu o art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.).

Program zawiera diagnozę sytuacji rodzin, dzieci i młodzieży zamieszkujących na terenie gminy Małkinia Górna w zakresie występowania problemów opiekuńczo – wychowawczych, trudności pojawiających się w funkcjonowaniu rodzin a także zagrożeń dla dzieci i młodzieży. Na tej podstawie zostają określone cele programu i działania, jakie będą realizowane w okresie obowiązywania programu, tj. w latach 2024-2026 przez jego realizatorów, wymienionych w dalszej części dokumentu.

Dokument niniejszy zakłada kontynuację prowadzonych dotychczas działań w sferze wspierania rodziny, których założeniem jest zintegrowane wsparcie rodzin z dziećmi, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie: szczególnie w sytuacji, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Cele określone w programie będą możliwe do osiągnięcia dzięki współpracy wielosektorowej, co realizowane jest z powodzeniem na terenie gminy. Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

Program został opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej przy współpracy ze szkołami podstawowymi z terenu gminy Małkinia Górna, Przedszkolem Samorządowym w Małkini Górnej, Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu w Małkini Górnej, Gminną Biblioteką Publiczną w Małkini Górnej oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Małkini Górnej.

II. Podstawy prawne programu

Działania w zakresie wspierania rodziny wpisane są w bieżące zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Małkini Górnej działającego w szczególności na podstawie:

- a) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.),
- b) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.),
- c) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.),
- d) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm),
- e) ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „ Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- f) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Małkinia Górna na lata 2022-2027 oraz innych ustaw i przepisów towarzyszących działalności instytucjonalnej pomocy społecznej.

III. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Małkinia Górna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej obejmował w 2023 roku różnymi formami pomocy społecznej 423 rodziny , w których było 773 osoby co stanowi 6,84% ogółu mieszkańców naszej gminy. Większość osób korzystających z pomocy ośrodka to osoby samotne – było ich 277 .

Rodziny z dziećmi stanowiły liczbę 107 - w tym 54 to rodziny niepełne, 38 to rodziny wielodzietne.

Rodziny przeżywające trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych lub w prowadzeniu gospodarstwa domowego korzystały nie tylko ze wsparcia materialnego. W większości z tych rodzin występują również inne dysfunkcje, m.in. uzależnienia, niezaradność życiowa, przemoc, problemy zdrowotne, niezaradność życiowa, niestabilna sytuacja materialna, konflikty w rodzinie. Dlatego też praca z rodziną odbywa się wówczas na wielu płaszczyznach i wymaga zaangażowania kilku instytucji.

W 2023 roku, asystent rodziny zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Małkini Górnej współpracował z 18 rodzinami. Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto asystent wspiera rodzinę w zakresie rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, w aktywizacji społecznej i zawodowej oraz motywuje rodziców do korzystania z innych form pomocy i integracji.

Ważnym zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej jest koordynacja działań związanych z realizacją na terenie gminy programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”. Dożywianiem zostały objęte dzieci uczęszczające do szkół podstawowych, ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych oraz do przedszkola samorządowego. W 2023 r. dożywianiem objęto 71 dzieci, koszt w 2023 roku wyniósł 75.717 zł.

W 2023 roku ze świadczeń rodzinnych skorzystało 587 rodzin dla 875 dzieci na łączną kwotę 4.133.863,56 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego otrzymywały 24 rodziny na 41 dzieci na kwotę 223.711,32 zł.

Kolejny program kierowany do rodzin to Karta Dużej Rodziny - polegający na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Ulgi i zniżki oferują instytucje państwowe podległe ministerstwu oraz podmioty prywatne na podst. pisemnej umowy z Ministerstwem Pracy. W 2023 roku wydano 257 Kart Dużej Rodziny.

W dalszym ciągu na terenie gminy istnieje problem z dostępem do pomocy psychologicznej. Chodzi tu zarówno o dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, gdzie w szkole i przedszkolu udzielana pomoc psychologiczna jest niewystarczająca, lub w niektórych szkołach nie ma zatrudnionego psychologa. Zatrudnienie psychologa w Ośrodku Pomocy Społecznej pozwoliło tylko na częściowe zaspokojenie potrzeb w tym zakresie. Istnieje zatem potrzeba zatrudnienia w szkołach psychologa tam gdzie jeszcze nie jest zatrudniony lub zwiększenie wymiaru świadczenia w szkołach, gdzie wymiar ten jest niewystarczający. Również w Ośrodku Pomocy Społecznej wymiar świadczonej pomocy psychologicznej powinien zostać zwiększony z uwagi na to, że potrzebują jej nie tylko dzieci, ale też osoby dorosłe. Główne powody udzielania pomocy psychologicznej to problemy emocjonalne dzieci, młodzieży i osób dorosłych, trudności w radzeniu sobie z relacjami rówieśniczymi oraz wewnątrzrodzinnymi, trudności w radzeniu sobie z różnymi problemami, prowadzące do depresji, wycofania a niekiedy myśli czy nawet prób samobójczych. Istnieje też uzasadniona obawa o wzrost przypadków cyberuzależnienia, co również wiąże się z koniecznością zapewnienia pomocy dzieciom i młodzieży.

Ponadto istnieje potrzeba wspierania kompetencji rodzicielskich, co może odbywać się w formie warsztatów lub spotkań indywidualnych. Niewystarczające kompetencje rodzicielskie prowadzą do problemów opiekuńczo – wychowawczych a nawet do konieczności umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną.

W zakresie profilaktyki problemów wychowawczych istotne jest zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwój ich zainteresowań. W tym zakresie na terenie gminy ofertę posiadają: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu (zajęcia taneczne, artystyczne, przyrodnicze – w większości są to zajęcia płatne) oraz Gminna Biblioteka Publiczna a także szkoły (głównie zajęcia sportowe).

Zauważa się brak przestrzeni dla spędzania wolnego czasu dla młodzieży, gdzie mogliby się spotykać, szczególnie w okresie jesienno – zimowym.

Młodzież jest szczególnie narażona na zagrożenia cywilizacyjne, w tym uzależnienia, również cyberuzależnienie, zmieniający się styl i tempo życia, a to oni na przestrzeni nawet kilku najbliższych lat mogą zakładać nowe rodziny. Dlatego też należy teraz poświęcić im jak najwięcej uwagi, aby zapobiec niektórym z problemów.

IV. Adresaci Programu

1. Rodziny, w tym niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo.
2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem.
3. Rodziny dotknięte przemocą.
4. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
5. Rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności
6. Dzieci i młodzież w zakresie opiekuńczym, wychowawczym i integracji społecznej.

V. Cele programu:

Cel główny programu

Wsparcie rodzin z terenu gminy Małkinia Górna, poprzez tworzenie warunków do ich prawidłowego rozwoju.

Cele szczegółowe i zadania podejmowane w celu ich realizacji:

1. Wspieranie rodziny w opiece i wychowaniu

- 1) Wspieranie opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez umożliwienie korzystania ze żłobków;
- 2) Wspieranie rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością poprzez umożliwienie korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia, realizację programów z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnością, w tym dzieci, oraz opiekunów dzieci z niepełnosprawnością, inicjowanie i wspieranie działań samopomocowych;
- 3) zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny, w tym na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy „Za życiem”, celem wsparcia rodziców wychowujących dziecko z niepełnosprawnością.

2. Poprawa funkcjonowania rodzin doświadczających trudności.

- 1) monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, wykluczeniem społecznym – motywowanie do podejmowania działań nakierowanych na zmianę;
- 3) objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny;
- 4) zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego; w szczególności do pomocy psychologicznej oraz możliwości korzystania z warsztatów podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych;
- 5) praca socjalna;
- 6) przyznawanie świadczeń celem poprawy sytuacji materialnej rodzin, w tym świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, pokrycie kosztów dożywiania w szkołach i przedszkolach;
- 7) podejmowanie i koordynowanie działań na rzecz utrzymania bądź powrotu dziecka do rodziny naturalnej;
- 8) wsparcie dla członków rodzin doświadczających przemocy;
- 9) tworzenie rodzin wspierających oraz pokrywanie kosztów związanych z ich funkcjonowaniem.

3. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu

- 1) promowanie wartości rodziny - promowanie i wspieranie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych;
- 2) promowanie i wspieranie organizacji różnorodnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży (w tym: wypoczynek letni i zimowy, z uwzględnieniem programów profilaktycznych), działania w zakresie tworzenia warunków i przestrzeni do efektywnego spędzania wolnego czasu i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako elementu integracji społecznej i zapobiegania problemom wychowawczym;
- 3) działalność edukacyjno – informacyjna na rzecz podniesienia świadomości w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodzin w społeczeństwie lokalnym;
- 4) wsparcie finansowe, rzeczowe i usługowe;
- 5) udział w kampaniach i akcjach na rzecz wspierania dziecka i rodziny oraz poprawy zdrowia i bezpieczeństwa.

4. Wdrażanie skutecznych programów zapobiegających kryzysowi w rodzinie lub umożliwiających wyjście z sytuacji kryzysowej.

- 1) wspieranie działalności placówek pomagających rodzinie w sytuacjach kryzysowych;
- 2) utworzenie na terenie gminy placówki wsparcia dziennego;
- 3) zwiększanie dostępności do informacji o instytucjach i formach pomocy (cyberprzestępstwa, przemoc, uzależnienia itp.);
- 4) opracowanie i realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i rodziców, w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym;
- 5) promowanie i wspieranie działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej, kampanie informacyjne.

5. Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

- 1) bieżąca wymiana informacji celem szybkiego reagowania w sytuacji kryzysowej;
- 2) wzmacnianie kompetencji osób bezpośrednio pracujących z dzieckiem i rodziną, poprzez zapewnienie dostępu do szkoleń, konferencji i seminariów.

VI. Realizatorzy Programu

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej
- 2) Urząd Gminy Małkinia Górna
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 4) Placówki oświatowe na terenie gminy
- 5) Lekarze rodzinni , pielęgniarki środowiskowe
- 6) Policja
- 7) Sąd, kuratorzy
- 8) Instytucje kościelne
- 9) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

- 10) Organizacje pozarządowe
- 11) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu
- 12) Gminna Biblioteka Publiczna

VII. Źródła finansowania

1. Budżet gminy.
2. Budżet państwa.
3. Środki zewnętrzne pozyskiwane w drodze konkursów.

VIII. Realizacja Programu

Program realizowany będzie na terenie gminy Małkinia Górna w latach 2024 -2026. Wszelkie zadania wymienione w Programie mają charakter długofalowy. Działania mające na celu realizację założeń programu a nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną są koordynowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej, który również jest odpowiedzialny za sporządzanie i przedkładanie sprawozdań z realizacji Programu.

Dla właściwej realizacji Programu konieczna jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i podmiotami realizującymi zadanie w zakresie wpierania dziecka i rodziny.

IX. Oczekiwania i rezultaty

1. Stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka.
2. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
3. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
4. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu, sytuacji kryzysowych.
6. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.
7. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji.
8. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wpierania rodziny.
9. Stworzenie warunków i przestrzeni do efektywnego spędzania wolnego czasu i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako elementu integracji społecznej i zapobiegania problemom wychowawczym.
10. Wzmocnienie form wsparcia

X. Monitoring Programu

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja

będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

XI. Zakończenie

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2024-2026 jest stworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości życia rodzin z dziećmi z gminy Małkinia Górna. Wspieranie rodzin będzie miało charakter prewencyjny i naprawczy. Efektem działań będzie lepiej funkcjonująca rodzina, która samodzielnie rozwiązuje własne problemy. Stan ten zostanie osiągnięty, gdy rodzina otrzyma kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie przy jednoczesnym wykorzystaniu własnych zasobów. Każda rodzina jest w innej sytuacji, posiada własny potencjał i od tego zależy, jak intensywnego wymaga wsparcia. Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej cały czas poszukuje nowych metod pracy z rodziną, których celem jest pobudzanie aktywności i rozbudzanie potrzeb odbiorców Programu – rodzin, w szczególności z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów wspierania rodziny.

Program obejmuje zadania wynikające z obowiązujących w tym zakresie przepisów, realizowane przez gminne jednostki, w tym: Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej, placówki oświatowe z terenu gminy Małkinia Górna, Policję, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Małkini Górnej oraz Gminną Bibliotekę Publiczną.

Program określa cele i kierunki działania na lata 2024-2026 w zakresie wspierania rodziny na terenie Gminy Małkinia Górna oraz realizatorów poszczególnych zadań. Z realizacji programu będzie corocznie przedkładane sprawozdanie Radzie Gminy Małkinia Górna.